

บทคัดย่อ

พื้นที่สูงภายใต้การดำเนินงานของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) มีหลายพื้นที่ที่ปลูกมะม่วงทั้งในจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดตาก จังหวัดเชียงราย มีเกษตรกรมากกว่า 230 ราย แต่มีรายได้จากการจำหน่ายมะม่วงน้อย เนื่องจากพันธุ์มะม่วงที่มีอยู่ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ที่เหมาะสมสำหรับการแปรรูปมากกว่าการบริโภคสดซึ่งจำหน่ายได้ในราคาต่ำ ได้แก่ มะม่วงแก้ว การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการของตลาดมะม่วงแปรรูป และ 2) เพื่อศึกษาและคัดเลือกพันธุ์มะม่วงบนพื้นที่สูงสำหรับการแปรรูป

ในปัจจุบันมีความต้องการของตลาดมะม่วงแปรรูปจำนวนมาก ในภาคเหนือตอนบนมีแหล่งปลูกมะม่วงที่สำคัญ ได้แก่ เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และน่าน มีพันธุ์มะม่วงที่สำคัญ คือ มะม่วงพันธุ์โชคอนันต์ น้ำดอกไม้ มหาชนก แก้ว และเขียวมรกต โดยจุดรับซื้อที่อยู่ใกล้โครงการขยายผลโครงการหลวง ได้แก่ จ.เชียงใหม่ ได้แก่ แม่แตง เชียงดาว และพร้าว จ.ลำพูน ได้แก่ บ้านโฮ่ง ป่าซาง และ จ.น่าน ได้แก่ ภูเพียง เวียงสา และบัว มีราคาขายส่ง ณ ตลาดไท ตั้งแต่ 3-30 บาทต่อกิโลกรัม ขึ้นอยู่กับพันธุ์ คุณภาพและช่วงเวลา จากการศึกษาความต้องการของตลาดมะม่วงสำหรับการแปรรูปเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน 10 ราย มีความต้องการมะม่วงสำหรับการแปรรูปรวมมากกว่า 300 ตันต่อปี โดยเฉพาะมะม่วงแก้วและมะม่วงโชคอนันต์ เป็นมะม่วงที่ได้รับความนิยมมากที่สุด เนื่องจากมีคุณสมบัติเหมาะสำหรับการแปรรูปและรสชาติเป็นที่พอใจของผู้บริโภค ราคามะม่วงที่กลุ่มผู้ประกอบการรับซื้ออยู่ระหว่าง 5-10 บาทต่อกิโลกรัม ขึ้นอยู่กับคุณภาพของมะม่วง และ

สำหรับการศึกษาเพื่อคัดพันธุ์มะม่วงสำหรับการแปรรูปนั้น เมื่อเปรียบเทียบคุณภาพผลผลิตมะม่วงพันธุ์แก้ว พบว่า มะม่วงแก้วจากพื้นที่ห้วยเป้าและปางแดงในมีน้ำหนักผลเฉลี่ยและขนาดผลมากที่สุด (248.34 และ 246.67 กรัม ตามลำดับ) ซึ่งมากกว่าผลมะม่วงในพื้นที่โป่งคำและแม่จริม (209.02 และ 128.06 กรัม ตามลำดับ) โดยมีต้นมะม่วงที่มีคุณภาพที่ดีในแต่ละพื้นที่ ดังนี้ โครงการขยายผลโครงการหลวงปางแดงใน คือ PDN01-1 รองลงมา คือ PDN04-1 และ PDN01-2 โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเป้า คือ HP06-1 HP06-2 HP01-1 และ HP03-3 โครงการขยายผลโครงการหลวงโป่งคำ คือ PK-K02-2 PK-K04-2 และ PK03-1 และโครงการขยายผลโครงการหลวงแม่จริม คือ MJR03-1 โดยต้นที่คัดเลือกล้วนมีน้ำหนักผลและขนาดของผลมากที่สุด